

Stockholm den 19 december 2025

R-2025/2296

Till Justitiedepartementet

Ju2025/01974

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 26 september 2025 beretts tillfälle att yttra sig över slutbetänkandet Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99).

Inledande anmärkningar

Sveriges advokatsamfund har granskat utredningens förslag ur ett rättighets- och rättssäkerhetsperspektiv samt utifrån advokaters yrkeserfarenhet. Utredningens förslag innebär en lagstiftning som retroaktivt återkallar gynnande förvaltningsbeslut till nackdel för enskilda i en skala som saknar motstycke historiskt, både nationellt och internationellt. Advokatsamfundets remissvar kommer därför att koncentreras på frågan om förslagets övergripande legala konsekvenser avseende proportionalitet och förenlighet med nationell rätt, EU-rätt och annan internationell rätt.

Sammanfattning

Sveriges advokatsamfund avstyrker utredningens förslag i dess helhet.

Advokatsamfundet ställer sig bakom det särskilda yttrande som samfundets utredningsexpert, advokaten Emelie Jörwall, har skrivit. (betänkandet s. 221 f.).

Det syfte och underlag som presenteras av utredningen är inte sådant att förslagets avsevärda negativa konsekvenser för enskilda kan motiveras. Utredningen presenterar

inte heller en tillräckligt uttömmande och robust analys av förslaget förenlighet med Sveriges internationella åtaganden. Förslaget framstår, enligt Advokatsamfundet, inte förenligt med vare sig svensk eller internationell rätt.

Förslaget uppfyller inte grundläggande krav enligt legalitetsprincipen, proportionalitetsprincipen eller principen om barnets bästa. Förslaget framstår i stället som godtyckligt och bristande i förutsebarhet och likabehandling samt i hög grad oproportionerligt till nackdel för de enskilda vars permanenta uppehållstillstånd skulle komma att återkallas om den föreslagna lagstiftningen genomförs.

Förutom de principiella legala invändningarna, riskerar förslaget att drabba den mycket stora grupp som lever i landet med permanenta uppehållstillstånd mycket hårt. Dessa riskerar att drabbas av otrygghet, risk för ökad ohälsa, påverkad integration samt permanent osäkerhet i samband med återkommande förlängningsansökningar. Detta gäller särskilt personer i utsatta grupper såsom bl.a. barn.

Synpunkter

Utredningens förslag bedöms inte leda till det önskade syftet

Eftersom syftet med lagstiftningen kan vara relevant för bedömning av om retroaktiv lagstiftning med återkallelse av gynnande myndighetsbeslut kan vara tillåten, finns skäl att först beakta utredningens syfte.

Av utredningens direktiv (dir. 2023:137 och 2024:115) framgår bl.a. att syftet med utredningens förslag ska vara att *”lämna förslag på åtgärder som kan vidtas för att förmå utlänningar som har permanent uppehållstillstånd att ansöka om svenskt medborgarskap i högre utsträckning”*.

Utredningen tolkar utifrån detta att lagda förslag ska syfta till att *”förmå berörda individer att i högre utsträckning vilja bli svenska medborgare, vilket ska åstadkommas genom att bl.a. asylrelaterade uppehållstillstånd ska ändras till tidsbegränsade uppehållstillstånd och leda till antingen svenskt medborgarskap, återvändande eller återvandring.”*

Den bakomliggande anledningen till dessa förslag beskrivs i utredningen i allmänna nationalekonomiska termer utifrån att ett minskat antal personer i det svenska

samhället med *permanenta asylrelaterade uppehållstillstånd* antas minska utanförskap, kriminalitet och andra oönskade effekter i samhället.

Advokatsamfundet vill mot denna bakgrund påtala följande.

Det saknas helt vetenskapligt stöd i utredningens underlag för att förslagen i betänkandet i realiteten kommer att leda till de önskade effekterna.

Det saknas vidare helt underlag för att medborgare generellt skulle integreras eller anpassa sig bättre i ett samhälle än personer med permanent uppehållstillstånd.

Av de vetenskapliga undersökningar som finns på området tyder snarare fler av dem på att ett minskat antal permanenta uppehållstillstånd, till fördel för tillfälliga tillstånd, försvårar integration och orsakar kostnader än tvärt om (se t.ex. *The Impact of Temporary Residence Permits on Young Refugees' Abilities to Build a Life in Sweden*; <https://www.mdpi.com/2076-0760/12/3/143>).

Vidare bör det i detta sammanhang lyftas att Sverige är ett land som är beroende av arbetskraftsmigration i flertalet högkvalificerade branscher och att det redan idag finns en stark oro bland högkvalificerad arbetskraft inför att söka sig till Sverige. Detta då både väntetider och rättssäkerhet i migrationsprocesserna inte håller den standard som jämförbara länder erbjuder. Den internationella konkurrensmässiga nackdel som förslagen i betänkandet riskerar att lägga på svenska företag har inte beaktats i utredningen överhuvudtaget.

Enligt Advokatsamfundet är det vidare troligt att utredningens förslag kan leda till en tillfälligt mycket stor ökning av antalet ansökningar om medborgarskap i Sverige, vilket i sig kan vara mycket problematiskt, eftersom väntetiden redan idag är 2–3 år. Det är dock inte troligt att det ökade antalet ansökningar kommer leda till ett motsvarande ökat antal medborgare.

Utifrån Advokatsamfundets erfarenhet är den största anledningen till att personer idag lever i Sverige med permanent uppehållstillstånd, utan att söka medborgarskap, att de inte kan uppfylla de krav som lagen uppställer. Detta främst då stora grupper, på grund av bristande myndighetsstruktur i ursprungslandet, inte kan styrka sin identitet. Dessa personer kommer inte heller med det föreslagna regelverket kunna erhålla medborgarskap, även om de kommer få starkt incitament att ansöka på nytt.

Det mest effektiva sättet att åstadkomma en högre andel medborgare i Sverige, det som är utredningens uppdrag, torde vara att införa ett sänkt krav på bevisning avseende identiteten, t.ex. efter 10 års vistelse i Sverige. Något förslag som underlättar detta föreslås dock inte.

Sammanfattningsvis kan konstateras att utredningens förslag grundas på ett vagt formulerat ekonomiskt mål som det saknas vetenskapligt underlag för att de föreslagna åtgärderna kan åstadkomma. I stället bedömer Advokatsamfundet att förslagen riskerar att åstadkomma en mycket stor ökad arbetsbelastning på myndigheter och domstolar utan att uppnå de eftersträvade målet.

Utredningens föreslagna urval är godtyckligt

Utredningen föreslår att återkallelse av permanenta uppehållstillstånd ska gälla *permanent asylrelaterade uppehållstillstånd*. Detta är inte ett juridiskt definierat begrepp, utan ett begrepp som utredningen själva definierar. I begreppet ska tillstånd som givits under en mycket lång period kunna omfattas. Utredningen ger exempel på lagstiftning mer än 50 år tillbaka i tiden som ska kunna omfattas. Dessutom föreslås att en mängd olika typer av tillstånd omfattas; allt ifrån uppehållstillstånd som givits på rena skyddsskäl till flyktingar och alternativa skyddsbehövande, till tillstånd som beviljats på rent ekonomiska kriterier, som VABO och tillstånd enligt Gymnasielagen.

Advokatsamfundet ställer sig starkt kritiskt till att förslagets mycket starkt negativa rättliga konsekvenser mot enskilda baseras på ett så godtyckligt och spretigt urvalskriterium. Då lagstiftningens syfte uttryckligen är att främja integration och samhällsekonomi, förefaller det högst godtyckligt att dessa negativa konsekvenser ska drabba personer vars uppehållstillstånd beviljas på grund av långsiktig försörjningsförmåga (som är fallet enligt exempelvis Gymnasielagen). Detta särskilt då andra uppehållstillstånd som grundats på motsvarande kriterier och i många fall mindre strikta sådana, men benämns arbetstillstånd, inte ska omfattas.

Urvalskriterierna är vidare godtyckliga då det i många fall är myndigheternas egna prioriteringar som avgjort om en enskild person ska omfattas av det föreslagna återkallandet eller inte.

Exempel 1. Om person A ansökt om permanent uppehållstillstånd och åberopat både skyddsskäl och en tillståndsgrundande anställning samt om A uppfyller kriterierna för

bägge tillstånden i Sverige, så har myndigheterna enligt Utlänningslagens lydelse i första hand prövat personens rätt till skydd och därmed beviljat permanent uppehållstillstånd på denna grund. A kommer därmed idag att drabbas av den föreslagna lagstiftningen. Om person B ansökte vid samma tillfällen, men saknade person A:s skyddsskäl men hade motsvarande arbete, så kommer B att ha beviljats enbart permanent uppehållstillstånd på grund av arbete. B kommer nu inte att omfattas av det föreslagna återkallandet.

Exempel 2. Om person C har uppfyllt kraven för både VABO och arbetstillstånd och därmed sökt om permanent uppehållstillstånd i Sverige på bägge grunderna vid samma tid, så har svenska myndigheter regelmässigt beviljat VABO, men avskrivit ansökan om arbetstillstånd. C kommer därmed idag att omfattas av den föreslagna återkallelsen. Om D vid samma tillfälle uppfyllde samma krav som C men valde att inte åberopa sina rättigheter under EU-rätten utan i stället bara sökte arbetstillstånd enligt svensk rätt, skulle D idag inte omfattas av återkallelsen.

Exempel 3. Om person E befinner sig i Sverige och uppfyller kraven för arbetstillstånd och därmed utan att lämna landet enligt reglerna om spårbyte beviljats uppehållstillstånd, kommer E att omfattas av det föreslagna återkallandet. Om person F, med identiskt arbete som E i stället valde att för en kortare tid (några månader) återvända till hemlandet och därifrån ansöka om uppehållstillstånd grundat på sitt identiska arbete som E, och om F då erhållit ett identiskt permanent uppehållstillstånd på identiska kriterier som E, så kommer F inte att omfattas av den nu föreslagna återkallelsen.

I exempel 1, 2 och 3 saknas godtagbara sakliga skäl för att A, C och E bör omfattas av utredningens förslag, men inte B, D och F. Det kan inte i utredningens redovisade syfte finnas någon saklig förklaring till detta. Förslaget är därmed godtyckligt och icke-likabehandlande.

Advokatsamfundet vill vidare påtala att det inte heller kan anses finnas något underbyggt skäl till att en återkallelse av rent asylgrundade permanenta tillstånd skulle kunna ses som sakligt motiverade utifrån de syften som utredningen redovisar för sina förslag. Tvärtom finns en betydande risk att ett sådant tydligt riktat förslag, med ingripande negativ rättsverkan mot särskilt utsatta grupper som skyddsbehövande och personer med ömmande skäl, till skillnad ifrån personer med uppehållstillstånd grundat på ekonomisk position som arbetstillstånd, kan ses som diskriminerande

grundat på de särskilda kriterierna i diskrimineringsförbuden. I denna del finns utförlig praxis ifrån Europadomstolen avseende likartade situationer som har bedömts som diskriminerande enligt artikel 14 EKMR (se t.ex. *Hugh Jordan v. the United Kingdom*, 2001, § 154; *Hoogendijk v. the Netherlands*, 2005). Indirect discrimination does not necessarily require a discriminatory intent (*Biao v. Denmark* [GC]).

Sammantaget anser Advokatsamfundet därmed att utredningens förslag om urval för återkallelse framstår som godtyckliga och icke-likabehandlande samt riskerar att innebära en förbjuden diskriminerande effekt.

Utredningens förslag omfattas av kraven för återkallelse av gynnande myndighetsbeslut enligt svensk rätt, EU-rätten och Europakonventionen, men uppfyller inte dessa krav.

Advokatsamfundet ställer sig tveksam till utredningens analys avseende om förslaget omfattas av de nationella och internationella rekvisiten för återkallelse av gynnande myndighetsbeslut.

Det är korrekt att varken svensk eller internationell rätt ställer upp ett absolut förbud mot retroaktiv lagstiftning som återkallar gynnande myndighetsbeslut inom förvaltningsrätten. Däremot ställs det mycket höga krav på under vilka förhållanden sådan lagstiftning kan anses acceptabel.

Utredningen ger en relativt utförlig beskrivning av kriterierna i svensk rätt som innebär att återkallelse kan ske av gynnande myndighetsbeslut om det funnits förbehåll vid beslutet, om det sker av tvingande säkerhetsskäl eller liknande mycket tungt vägande akuta skäl, eller vid falska och bristande underlag till beslutet från enskilde.

Betänkandet innehåller vidare en genomgång av praxisbildningen inom EU-rätten avseende berättigade förväntningar inskriven i artikel 41 i EU:s rättighetsstadga som ger länder en mycket begränsad rätt att återkalla gynnande beslut grundade i EU-rätten. Även praxis från Europadomstolen redovisas, med hänvisning främst till s.k. ”settled migrants”.

Enligt Advokatsamfundet står det klart i samtliga dessa tre rättsliga jurisdiktioner att praxis och grundläggande rättighetstexter lämnar ett mycket litet utrymme för lagstiftning som retroaktivt återkallar gynnande myndighetsbeslut, även om denna typ av lag inte är absolut förbjuden.

Inom EU-rätten har tydlig praxis bildats och där framgår att det bara är i mycket speciella situationer som sådana retroaktiva beslut kan anses tillåtna. Som exempel nämns då att den negativa effekten för de enskilda är ytterst begränsad och det allmännas nytta mycket stor (se t.ex. EU-domstolens praxis Case C-108/81, *Amyl v Council*, E.C.R. 3107 [1982] [6–8]; Case C-4/73, *Nold v Commission*, E.C.R. 491 [1974], liksom i fråga om då lagändringen får ses som rimligen förväntad redan vid det gynnande beslutet, se C-98/78, *Racke v Hauptzollamt Mainz*, E.C.R. 69 [1979]).

Även av Europadomstolens praxis kan i flertalet mål som avser återkallelse av tillstånd för s.k. *settled migrants* slås fast att långtgående processuella garantier måste upprätthållas vad gäller rättvis rättegång (se t.ex. *Jeunesse v. the Netherlands*). Av målet framgår att då en person är långsiktigt bosatt – vilket alla personer i Sverige med permanent uppehållstillstånd är – så krävs för ett återkallande: “... *a full, individualised assessment weighing length of residence, integration, family ties, and the consequences of removal*”.

I en mängd avgörande efter detta har Europadomstolen utarbetat en praxis avseende när en ”settled migrant” kan utvisas utan att detta innebär ett oproportionerligt ingrepp i dennes berättigade intresse av ett fortsatt privatliv och familjeliv i landet (se t.ex. *Boultif v. Switzerland*, no. 54273/00, ECHR 2001 IX; *Üner v. the Netherlands* [GC], no. 46410/99, ECHR 2006 XII; *Maslov v. Austria* [GC], no. 1638/03, ECHR 2008; *Savasci v. Germany* (dec.), no. 45971/08, 19 March 2013; and *Udeh v. Switzerland*, no. 12020/09, 16 April 2013).

I samtliga dessa fall rör det sig om omfattande brottslighet som krävs i det enskilda fallet för att motivera ett återkallande och utvisning. Det står klart att en person med permanent uppehållstillstånd utan betydande brottslig historik, i mycket få fall kan anses proportionerligt att utvisa på det sätt utredningen föreslår.

Sammanfattningsvis framstår det enligt Advokatsamfundet både enligt nationell rätt och än tydligare av internationell rätt att utredningens förslag varken kan anses vara proportionerliga eller konventionsenliga.

Utredningen rundar dock den praxis som finns genom att anföra att då rätten till permanent uppehållstillstånd för de aktuella grupperna inte är reglerad i varken EU-rätten eller i Europakonventionen, så kan inte frågan om återkallelse av dessa ses som

tillämpning av någon av dessa rättighetskomplex. Advokatsamfundet motsätter sig utredningens slutsats även i detta avseende, eftersom EU-rätten är mycket tydlig på denna punkt. När ett medlemsland beviljar ett uppehållstillstånd grundat på EU-rätten, såsom flyktingar och alternativt skyddsbehövande, så är detta tillstånd grundat på EU-rätt i sin helhet. Detta oavsett om det nationellt beviljas ett längre tillstånd än vad EU-rättens miniminivå påbjuder. En återkallelse av ett sådant tillstånd måste därmed följa EU-rättens krav både på kriterier för återkallelse och på processuella rättssäkerhetsgarantier.

Enligt artikel 79.2 a i EUF-fördraget har medlemsstaterna visserligen alltså befogenhet att fastställa villkoren för utfärdande av uppehållstillstånd som inte är harmoniserade genom EU:s asylslagstiftning, t.ex. vad gäller längd. Medan artikel 77 i EUF-fördraget hänvisar till en gemensam politik för yttre gränser och asyl, fastställer artikel 79.2 a i stället minimistandarder för utfärdande av uppehållstillstånd, vilket ger medlemsstaterna viss flexibilitet.

Denna flexibilitet tillåter dock inte medlemsstaterna att retroaktivt beröva individer rättigheter som de redan förvärvat, inklusive permanenta uppehållstillstånd, om dessa tillstånd är grundade på EU-reglerade minimistandarder. När en medlemsstat agerar inom ramen för EU:s immigrationslagstiftning måste den respektera allmänna principer i EU-rätten, inkluderat skydd för berättigade förväntningar och icke-diskriminering. Detta framgår av flera avgöranden från EU-domstolen samt skrivelser från EU-kommissionen på området (se t.ex. Case C-550/16 och Commission Recommendation [EU] 2020/1364 of 23 September 2020).

Vad gäller status som varaktigt bosatt enligt EU:s direktiv 2003/109 framgår direkt av direktivet artikel 12 förutsättningar för återkallelse och av en omfattande praxis från EU-domstolen, att även om mer fördelaktiga beslut fattats enligt nationell rätt, ska EU-rättens kriterier och processuella minimikrav tillämpas på de nationella processerna (se t.ex. Cases C 829/21 & C 129/22 och C-432/20).

Av EU-rätten framgår vidare att i de fall ett tillstånds längd påverkar sekundära rättigheter som är reglerade i EU-rätten, såsom familjeåterförening, sociala rättigheter m.m., så kommer ett beslut om att återkalla och ändra beslutets längd även behöva följa EU-rättens processuella krav. Så som Sveriges utlänningslag idag är strukturerad riskerar en förlust av ett permanent uppehållstillstånd att få betydande negativa

konsekvenser för den enskildes rätt till familjeåterförening och andra sociala rättigheter, som till stora delar är reglerade i EU-rätten. Även i dessa fall då EU-reglerade rättigheter begränsas eller påverkas av en återkallelse kommer EU-rättens processuella garantier därmed att aktualiseras, med samma resultat som ovan anförts.

Enligt Advokatsamfundet står det därmed klart att även om Sverige enligt EU-rätten och Europakonventionen på nationell nivå får besluta att inte bevilja permanenta uppehållstillstånd till skyddsbehövande och personer med status som varaktigt bosatta i Sverige, så gäller inte samma frihet att retroaktivt besluta att återkalla dessa tillstånd i Sverige. Eftersom tillstånden initialt är beviljade enligt EU-rättens miniminivå, så omfattas dessa personer av EU-rättens processuella garantier och därmed *berättigade förväntningar* på myndighetsskydd. Eftersom ett återkallande enligt utredningens förslag innebär en faktisk risk för utvisning – utredningen vill uttryckligen inte ge någon grupp garanterade nya tillstånd efter återkallande – så initieras även dessa personers rätt till processuella skydd som *settled migrants* enligt Europakonventionen.

Sveriges rätt att besluta nationellt om längden på beviljade tillstånd gäller bara i förhållande till nya beviljade tillstånd. Vid återkallelse, omprövning och eventuell utvisning av redan beviljade permanenta uppehållstillstånd måste Sverige dock förhålla sig till det fulla skydd för enskildas rättssäkerhet som EU-rätten och Europakonventionen påbjuder. Eftersom förslagen i betänkandet inte kan anses uppfylla dessa kriterier, kan de inte genomföras utan att Sverige riskerar att allvarligt bryta mot de förpliktelser som följer av EU-rätten och Europakonventionen.

Utredningens förslag står i strid med Sveriges åtaganden enligt Barnkonventionen.

Sveriges advokatsamfund anser att utredningen gör en begränsad och otillräcklig analys av förslagets förenlighet med Barnkonventionen.

Av Barnkonventionens generella uppbyggnad framkommer att alla viktiga myndighetsbeslut som gäller barn ska ha barnets bästa i främsta rummet. Utredningen konstaterar att ett beslut att återkalla ett barns permanenta uppehållstillstånd i Sverige kommer att ha avsevärda negativa konsekvenser för de berörda barnen. De kan både få sämre rättigheter i Sverige samt riskerar att få inskränkningar i både rätt till privat- och familjeliv. Det kan också ha en klart negativ effekt på barns hälsa och utveckling att leva med sämre framförhållning och förutsebarhet i vardagen, som blir fallet vid upprepade

ansökningsperioder. Utredningen uppskattar att förslaget kommer beröra 15 000 – 20 000 barn.

Advokatsamfundet anser att utredningens förslag inte kan anses förenligt med barnet bästa på en samhällelig nivå. Förslaget måste därmed anses stå i strid med Sveriges generella åtaganden enligt Barnkonventionen. Detta särskilt mot bakgrund av utredningens ringa vetenskapliga underlag samt mycket svaga koppling mellan uttalat syfte (att öka antalet medborgare) och föreslagna åtgärder (återkallelse av permanenta uppehållstillstånd).

För ett barn som flytt krig eller fötts under flykt, är det särskilt avgörande med stabilitet, säkerhet i vardagen och långsiktigt byggande av tillit till samhälleliga institutioner. Konsekvenserna för de barn som drabbas av utredningens förslag riskerar att innebära ett allvarligt ingrepp i barnets trygghet och framtidstro och försätter barnet i en mental limbosituation, som inte kan anses vara förenligt med barnets psykosociala hälsa och utveckling på lång sikt. Utredningens förslag vad gäller barn kan på ett allvarligt sätt undergräva den psykiska hälsan hos en mycket stor grupp barn och unga i dagens samhälle och därigenom orsaka irreparabla konsekvenser som kommer påverka hela samhället för lång tid framöver. Advokatsamfundet anser att det aldrig kan anses proportionerligt och förenligt med barnets bästa att återkalla ett permanent uppehållstillstånd på det sätt utredningen föreslår.

Utredningens förslag riskerar att innebära betydligt fler utvisningar än vad som beräknats

Enligt Advokatsamfundets erfarenhet riskerar en stor del av de personer (90 – 180 000) som omfattas av förslaget och riskerar utvisning att inte kunna uppfylla kravet på identitet för att beviljas medborgarskap. En stor del av dessa har ansökt och fått ansökan avslagen på denna grund. För denna stora grupp lägger utredningen inte något förslag som kan öka antalet medborgare. Dessa personer saknar möjlighet att idag vidta någon åtgärd för att komma närmare ett medborgarskap. Utredningen förefaller ha underskattat denna grupps storlek och rättsliga problematik.

Vidare ska det tydliggöras att det idag råder ett snarlikt krav på styrkt identitet för att kunna beviljas ett tillstånd som varaktigt bosatt som för medborgarskap. Detta innebär att samma stora grupp som ovan nämnts kommer att vara uteslutna från de

huvudsakliga vägar som utredningen beskriver för att erhålla ett nytt tillstånd för vistelse i Sverige.

Mot bakgrund av det höjda lönekravet för arbetstillstånd (80–90% av medianlönen) kommer vidare en stor del av de berörda personerna som idag är självförsörjande och etablerade i samhället inte heller kunna erhålla uppehållstillstånd på grund av sitt arbete. Försörjningskravet för anhörigtillstånd ställer motsvarande ekonomiska problem för gruppen.

Advokatsamfundet ser därför med oro på risken att en mycket stor grupp av personer som idag lever i Sverige med permanent uppehållstillstånd – såsom självförsörjande och etablerade i samhället, kanske sedan flera årtionden – skulle få mycket stora svårigheter att uppfylla kraven för förnyade tillstånd om utredningens förslag blir verklighet.

En majoritet av dessa, eller närmast hela gruppen, har dock ett berättigat intresse såsom ”settled migrants” att enligt Europakonventionen få rätt till förlängt uppehållstillstånd. Detta skulle de dock bara kunna få genom exceptionella undantagsregleringar i svensk rätt, såsom synnerligen ömmande omständigheter. Detta skulle antingen urvattna den reglering som idag är avsedd för att hantera enskilda undantag, eller så riskerar Sverige att i stor skala inte uppfylla våra internationella åtaganden.

Mot denna bakgrund ser Advokatsamfundet med stor oro på den rättsliga osäkerheten för denna stora grupp, inkluderande en stor grupp barn, och konstaterar att utredningen inte erbjuder denna grupp någon godtagbar rättssäkerhet eller förutsägbar lösning.

Enskilda vars uppehållstillstånd ska återkallas kommer enligt förslaget inte kunna beviljas offentligt biträde under processen

Som ovan anförts anser Advokatsamfundet att utredningens förslag skulle innebära mycket ingripande åtgärder mot enskilda vars permanenta uppehållstillstånd skulle återkallas. Dessa beslut innebär en mycket stor inskränkning i de berördas skyddade privat-och familjeliv, samt kommer för en stor grupp enskilda innebära betydande inskränkningar i civila och ekonomiska rättigheter utifrån hur de under lång tid etablerat sig i Sverige, med en befogad förväntan på att få fortsätta leva i Sverige.

Förslaget innebär vidare en mycket komplex prövning där grundläggande mänskliga rättigheter, såsom rätten till familjeliv och privatliv, kommer behöva vägas mot en nationell lag som utan motstycke retroaktivt upphäver tidigare gynnande myndighetsbeslut.

I denna situation kommer det vara mycket viktigt med en rigorös och rättssäker process och snabb praxisbildning i domstolarna. Det kommer även enligt Advokatsamfundet att närmast omedelbart finnas ett stort behov av internationell prövning av lagligheten i utredningens förslag.

Samtliga dessa omständigheter talar med kraft för att de enskilda som omfattas av förslagets återkallelser, bör ges rätt till ett offentligt biträde under processen även i första instans. Även om en rätt till rättsligt biträde i sådana fall av återkallelse inte direkt följer av Europadomstolens- eller EU-rättens praxis, så följer av denna praxis ett tungt ansvar på staten vid ingripande åtgärder med stor betydelse för den enskilde. Det är därför svårt att i en svensk kontext se hur Sverige skulle kunna garantera en rättvis rättegång och ge enskilda tillräckliga rättssäkerhetsgarantier utan att samtidigt ge dessa personer rätt till ett offentligt biträde.

Jämförelsevis kan konstateras att asylsökande och nyanlända migranter inom EU-rätten har en ovillkorlig rätt till rättslig rådgivning inför sin ansökan om uppehållstillstånd. Att nyanlända personer ska beviljas starkare processuellt stöd inför sin ansökan än vad personer med årtionden i Sverige skulle få inför ett återkallande av deras tillstånd, framstår som stötande utifrån ett rättviseperspektiv.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander